

**LIETUVOS ARCHITEKTŲ RŪMŲ
PANEVĖŽIO REGIONINĖS ARCHITEKTŪROS TARYBOS
IŠVADA NR. RAT-PNV-25/09.1**

2025 m. rugsėjo 19 d., Vilnius

Posėdžio pirmininkas – Simas Glinskis.
Posėdžio sekretorė – Justas Laurinčiukas.

Panevėžio ir kitų regioninių architektūros tarybų (toliau – Taryba arba RAT) nariai, dalyvavę nagrinėjant klausimus bei balsavę priimant sprendimus (išvadas) pagal RAT nuostatų¹ 18, 19, 63, 65, 69, 72, 89 p.:

Simas Gilskis (Tarybos pirmininkas), Viktorija Morozaitė, Mindaugas Stepanas, Gintautas Blažiūnas, Lauryna Smailytė Juozaitienė, Jūratė Paragytė, Dalius Zigmantas Šarakauskas, Gediminas Šinkūnas (KRAT), Laimonas Bogušas (ŠRAT), Edmundas Benetis (KLRAT).

Posėdyje stebėtojo teisėmis pagal RAT nuostatų X sk. nuostatas dalyvavo LR AM atstovė, Asta Rokickienė (toliau – Stebėtoja).

Tarybos posėdyje paaiškinimus davė, pasisakė: Ignalinos rajono savivaldybės Architektūros ir teritorijų skyriaus vedėja Rasa Bekerytė (toliau – Pareiškėjo atstovas).

Prašymo pateikėjas (Pareiškėjas): Ignalinos rajono savivaldybės administracija.

Posėdis vyko 2025 m. rugsėjo 19 d. Lietuvos architektų rūmuose, nuotoliniu būdu (naudojant ZOOM įrankį).

Posėdžio iraišai: vaizdo-garso įrašas „*video1438685434.mp4*“ (įrašo trukmė 00:54:23).

I. NAGRINĖJAMI KLAUSIMAI

Ignalinos rajono savivaldybės Architektūros kokybės vertinimo metodikos taikymo gairės RAT rekomendacijoms gauti.

Prie prašymo pateikti buvo sekantys dokumentai:

Ignalinos rajono savivaldybės Architektūros kokybės vertinimo metodikos taikymo gairės su priedais (toliau – Gairės).

Projekto svarstymas vyko tokia tvarka: viešojoje Tarybos posėdžio dalyje klausimus Ignalinos rajono savivaldybės administracijos atstovas. Taryba uždavė klausimus, į kuriuos atsakė atstovas, vyko atvira diskusija tarp posėdžio dalyvių. Toliau vyko uždara Tarybos posėdžio dalis, kurioje Tarybos nariai apsikeitė nuomonėmis, išdėstė motyvus, nuomones, argumentus ir priėmė sprendimus (išvadas) bei pateikė rekomendacijas.

II. REIKŠMINGOS APLINKYBĖS

Pareiškėjo atstovo pasisakymo esmė:

¹ [T17/10-1 Dėl Regioninių architektūros tarybų nuostatų patvirtinimo \(e-tar.lt\)](#)

- Gairės parengtos iš esmės atsižvelgiant ir vadovaujantis Aplinkos ministro 2024 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. D1-112 patvirtinta Architektūros kokybės vertinimo metodika (toliau - Metodika). Jas įvardina kaip „šablonines“, jos neįtvirtina jokių aktualiam rajonui būdingų ypatingųjų ar individualių savybių, šiuo metu vyksta pasiruošimas bendrojo plano keitimui, todėl pasiliekama galimybė jas tobulinti ateityje, gairės papildytos tik baigiamosiomis nuostatomis.

Tarybos narių ir Stebėtojos esminiai pasisakymai, klausimai, atvira diskusija tarp posėdžio dalyvių:

- Tarybos nariai klausė, kokie esminiai skirtumai RAT pateiktose Gairėse nuo Metodikoje įtvirtintų nuostatų. Pareiškėjo atstovas paaiškino, kad tik baigiamųjų nuostatų skyrius (14 – 15 p.).

- Stebėtoja savo kompetencijos ribose pateikė nuomonę ir pakomentavo, kad jog tokia praktika, kai Gairėmis yra tik „perpatvirtinama“ Metodika be jokios tam rajonui būdingos specifikos yra ydinga, nes tokios Gairės jokios pridėtinės vertės nesukuria, mano, kad nėra pagrindo tvirtinti tokio dokumento, nes ir pagal esamą reguliavimą (žr. Lietuvos Respublikos architektūros įstatymo Nr. XIII-425 7, 10, 11, 13, 15, 17 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo 8 str. 5 d., kuri konkrečiai nustato, jog: „Iki savivaldybių tarybos patvirtins Architektūros kokybės vertinimo metodikos taikymo gaires, vadovaujamosi šio įstatymo 3 straipsnyje išdėstyto Architektūros įstatymo 11 straipsnio 3 dalyje nurodyta Architektūros kokybės vertinimo metodika“) galima toliau vadovautis Metodika, kol nėra patvirtintos gairės pagal savivaldos vidinę tvarką, taip pat pateikė pavyzdžių (dėl kondicionierių, gatvių apželdinimo, balkonų įstiklinimo ir t.t.), kaip būtų galima papildyti ir individualizuoti išreikštais kokybės kriterijais gairių projektą. Tačiau papildomai atkreipė dėmesį, kad tame pačiame cituotame įstatyme savivaldybių taryboms buvo įtvirtinta prievolė dar iki 2024 gruodžio 31 d. priimti šiai nuostatai įgyvendinti reikalingus teisės aktus, ką iki šiol skatina atlikti ir Vyriausybės atstovai.

- Taryba išreiškė nuomonę, jog Aplinkos ministerija galėtų aiškiau papildomai komunikuoti pareiškėjams dėl gairių projektų tobulinimo tam tikrais kokybiniais aspektais bei teikti atitinkamą pagalbą raštu, kad jos būtų parengtos kuo išsamesnės prieš teikiant RAT.

- Apibendrintai Taryba sutiko su Stebėtoja ir pateikė pastabą, jog Gairės turėtų būti konkretizuotos, atsižvelgiant ir į Metodikos nuostatas bei tuo pačiu atliepiant konkretaus nagrinėjamo rajono architektūrinę specifiką ir ypatumus, individualią aplinką ir savitumus, cituojant minėtos Metodikos vieną iš nuostatų: „Gairių projekte detalizuojant pateiktus kriterijų vertinimo aspektus ir klausimus kriterijų aspektams įvertinti gali būti įvardijami konkrečios savivaldybės teritorijai ar jos dalims, miestams ar jų dalims būdingi urbanistinių struktūrų bruožai, formuojančio užstatymo (konteksto), architektūros objektų savitumo elementai, pateikiami architektūrinės išraiškos (medžiagiškumo, spalvų, inžinerinių sistemų ir įrangos pastato išorėje išdėstymo, balkonų, lodžijų įstiklinimo, stoglangių įrengimo, reklamos išdėstymo, kt.) aspektų pavyzdiniai rinkiniai, taikytini konkrečiai vietai ir (ar) objektui (kompleksui, kvartalui, sklypui, statiniams, renovuojamiems pastatams), kurie negali prieštarauti galiojančių teritorijų planavimo dokumentų sprendiniams ir statybos techniniams reglamentams, kitiems teisės aktų, reglamentuojančių šias sritis, reikalavimams.“.

- Tarybos narys klausė, ar Gairės pateiktos kartu su visuomenės pasiūlymų apibendrinimu kaip yra nustatyta Metodikos 23 p. ir kituose punktuose. Tarybos narys taip pat klausė, ar Pareiškėja, kaip įgaliota institucija, priėmė sprendimą pagal Metodikos 22 p. dėl gairių projekto turinio ir pagal Metodikos 26 p. įvertinus viešinimo metu gautus motyvuotus visuomenės pasiūlymus, sprendimą, į kuriuos pasiūlymus bus atsižvelgta. Pareiškėjo atstovė patikslino, kad informacija yra tik dėl viešinimo pateikta. Toliau Tarybos narys pateikė pastabą, kad Pareiškėjo pateiktas dokumentas remiantis Metodika turėtų būti įvardintas ne „gairės“, o „gairių projektas“. To paties Tarybos nario nuomone Pareiškėjų pateiktų Gairių 14 – 15 p. nuostatas tikslinga koreguoti pagal Vietos savivaldos įstatymo ir Metodikos aktualias nuostatas.

III. TARYBOS ARGUMENTAI

Apibendrinant RAT mano, kad būtų tikslinga pateiktas Gairės tobulinti, turint omenyje ir Metodikos nuostatas, jas individualizuoti, įvertinant aktualaus rajono charakteringus bruožus, savybes,

ypatumus, specifiką, nustatant aiškias taisykles ir atvejus, kada jos taikytinos, kaip įmanoma minimizuojant galimas proporcingas išimtis iš tokio taikymo bei akcentuojant rajono specifiką, jam būdingus individualių urbanistinių struktūrų ypatumus, architektūros objektų savitumus, laikantis teritorijų planavimo dokumentų sprendinių ir teisės aktų reikalavimų.

IV. TARYBOS SPRENDIMAI (IŠVADOS)

Taryba išnagrinėjusi pateiktą prašymą ir projektą priima tokius sprendimus ir išvadas:

- Pateiktos Tarybai Gairės nėra individualizuotos ir adaptuotos pagal savivaldybę ir rajoną, todėl vertintinos kritiškai ir yra tobulintinos;
- Gairės tobulintinos atsižvelgiant ir į Metodiką, jas tikslinga papildyti individualiais kokybės vertinimo punktais;
- Pateiktose RAT Gairėse nėra atsižvelgta į Metodiką ir jos 20 p. nuostatą, kuri yra sekanti: *„Gairių projekte detalizuojant pateiktus kriterijų vertinimo aspektus ir klausimus kriterijų aspektams įvertinti gali būti įvardijami konkrečios savivaldybės teritorijai ar jos dalims, miestams ar jų dalims būdingi urbanistinių struktūrų bruožai, formuojančio užstatymo (konteksto), architektūros objektų savitumo elementai, pateikiami architektūrinės išraiškos (medžiagiškumo, spalvų, inžinerinių sistemų ir įrangos pastato išorėje išdėstymo, balkonų, lodžijų įstiklinimo, stoglangių įrengimo, reklamos išdėstymo, kt.) aspektų pavyzdiniai rinkiniai, taikytini konkrečiai vietai ir (ar) objektui (kompleksui, kvartalui, sklypui, statiniams, renovuojamiems pastatams), kurie negali prieštarauti galiojančių teritorijų planavimo dokumentų sprendiniams ir statybos techniniams reglamentams, kitiems teisės aktų, reglamentuojančių šias sritis, reikalavimams.“*;
- Pateiktose RAT Gairėse įžvelgtinas galimas neatitikimas Metodikos 1, 2, 3, 22, 23 ir 26 p.;
- Pagal Lietuvos Respublikos architektūros įstatymo Nr. XIII-425 7, 10, 11, 13, 15, 17 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo 8 str. 5 d. nustatyta, jog: *„Iki savivaldybių tarybos patvirtins Architektūros kokybės vertinimo metodikos taikymo gaires, vadovaujamosi šio įstatymo 3 straipsnyje išdėstyto Architektūros įstatymo 11 straipsnio 3 dalyje nurodyta Architektūros kokybės vertinimo metodika“*), o tame pačiame įstatyme savivaldybių taryboms buvo įtvirtinta prievolė dar iki 2024 gruodžio 31 d. priimti šiai nuostatai įgyvendinti reikalingus teisės aktus.

V. TARYBOS REKOMENDACIJOS

Taryba teikia šias rekomendacijas:

1. Pareiškėjo teikiamas dokumentas RAT įvardintinas „Gairių projektu“ pagal Metodikos nuostatas;
2. Gairėse tikslinga aiškiai išskirti ir reglamentuoti jų taikymo atvejus, atsižvelgiant į rajono specifiką, individualias architektūrines savybes ir aplinką, apibrėžti atvejus ir (arba) teritorijas kada turi būti jos taikomos;
3. Tobulinant Gaires tikslinga atsižvelgti į savivaldybės teritorijų ar jų dalių būdingus urbanistinių struktūrų ypatumus, architektūros objektų savitumus, laikytis teritorijų planavimo dokumentų sprendinių ir teisės aktų reikalavimų;
4. Tobulinant Gaires atsižvelgtina į Metodikos nuostatas bei šias rekomendacijas.

Posėdžio pirmininkas _____

Simas Glinskis

Posėdžio sekretorius _____

Justas Laurinčiukas